

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตการดูแลคุ้มครองสมาชิกของสังคมเป็นบทบาทหน้าที่ของสถาบันครอบครัว ครอบครัวจึงเป็นสถาบันแรกที่สำคัญต่อการสร้างระบบความมั่นคงของมนุษย์และสังคม ระบบการดูแลสมาชิกในครอบครัวจึงขึ้นอยู่กับระบบเศรษฐกิจและฐานะของครอบครัวนั้นๆ ว่าเป็นอย่างไร แต่ถ้าครอบครัวใดไม่สามารถทำหน้าที่เบื้องต้นได้ ระบบชุมชนก็จะทำหน้าที่ให้การดูแล สงเคราะห์แบบชั่วคราว ในขณะที่องค์กรภาครัฐจะเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบก็ต่อเมื่อระบบสนับสนุนทางสังคมที่ใกล้ชิดตัวของบุคคลนั้น ไม่สามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้ หน้าที่สำคัญของรัฐอีกประการหนึ่งคือ การดูแลรับผิดชอบให้ประชาชนที่เดือดร้อนให้ได้รับบริการสังคมขั้นพื้นฐานหรือบริการสวัสดิการสังคมจากรัฐ ฉะนั้นสิทธิของประชาชนในฐานะที่เป็นพลเมืองของรัฐ (Civil right) ก็ควรจะได้รับการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของรัฐ รัฐในฐานะผู้ปกครองที่มีอำนาจซึ่งมีหน้าที่โดยชอบธรรมที่จะจัดสรรทรัพยากรให้กับประชาชน ในอดีตรัฐกับประชาชนได้สร้างพันธะสัญญาาร่วมกันที่เรียกว่า “สัญญาประชาคม” อำนาจของรัฐจึงเป็นอำนาจที่ชอบธรรม รัฐบาลจึงมีหน้าที่หลักโดยมีนโยบายการดูแลทุกข์และสุขของประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามอัธยาศัยของตน ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความศรัทธาเชื่อถือต่ออำนาจรัฐว่าเป็นผู้ที่เหมาะสมต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมได้เป็นอย่างดี (ระพีพรณ คำหอม. 2549 : 1-5)

การจัดสวัสดิการสังคมจะต้องอาศัยสถาบันทางสังคม โครงสร้างสังคมที่มีอยู่จริง เช่น ครอบครัว โบสถ์ วัด ชุมชน เผ่า รัฐ สหภาพแรงงาน ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่มีอยู่จริง มักทำหน้าที่ให้การช่วยเหลือกับกลุ่มที่เดือดร้อนและจำเป็นอยู่แล้ว หากสถาบันสังคมเหล่านี้สามารถทำหน้าที่การสร้างสวัสดิการที่ดีให้กับสมาชิกของตนเอง ก็จะนำไปสู่การมี “สังคมสวัสดิการ” (Welfare society) ซึ่งเป็นสังคมที่มีการจัดระเบียบทางสังคม โดยใช้สถาบันทางสังคมต่าง ๆ ในสังคมให้ทำหน้าที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ของคนในสังคมที่ดี (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. 2550 : 68)

อย่างไรก็ตามการใช้เกณฑ์สวัสดิการสังคมเป็นสถาบันสังคม อาจมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นว่า องค์กรทางสังคมหรือสถาบันทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐมากกว่า รัฐสามารถใช้อำนาจหน้าที่จัดการให้การจัดสวัสดิการสังคมเป็นไปอย่างเหมาะสม โดยใช้กลไกของรัฐที่มีอยู่ผ่านทางนโยบาย แผนงานและมาตรการต่างๆ ของรัฐ ตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ.2535 ประเทศไทยได้มีการจัดตั้งเป็นกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ซึ่งควรจะแยกเป็น 2 กระทรวง คือ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงสวัสดิการสังคม การตั้งกระทรวงใหม่ขึ้นมา เพราะรัฐเชื่อว่า รัฐต้องจัดองค์กรสังคมขึ้นมาทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการสังคมของไทยนั่นเอง หากพิจารณาจากผลงานสะท้อนให้เห็นว่า การตั้งองค์กรใหม่ ของงานสวัสดิการสังคมไทย มิได้ทำให้การจัดสรรบริการสวัสดิการสังคมเข้าถึงประชาชน ได้มากขึ้น เพราะกลไกของสถาบันสังคมที่มีอยู่ของรัฐยังเข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายที่เดือดร้อน และจำเป็นที่แท้จริงได้ การพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการแบบองค์รวมจะเป็นส่วนหนุนเสริมที่สำคัญในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองของกลุ่มเป้าหมาย ทำให้สวัสดิการสังคมที่จัดบริการมีคุณภาพมากขึ้นในการส่งเสริมให้เกิดการช่วยเหลือตนเอง เนื่องจากในระดับตำบล หมู่บ้านมีกลุ่ม องค์กร หรือหน่วยงานจำนวนมากที่ดำเนินการด้านพัฒนาสังคม และจัดสวัสดิการในระดับพื้นที่ บางครั้งมีความซ้ำซ้อนของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย และนำไปสู่การขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน ทั้งนี้เนื่องจากขาดการบูรณาการโดยเชื่อมประสาน กลุ่ม องค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานในพื้นที่ให้มุ่งไปสู่กลุ่มเป้าหมายเดียวกัน โดยการประสานทรัพยากรที่มีอยู่ให้สามารถส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ และจัดสวัสดิการของกลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมทั่วถึงทุกมิติตลอดจนมีมาตรฐานบริการที่เหมาะสมกับพื้นที่ นอกจากนี้ในหลายกรณีกลุ่มเป้าหมาย เช่น เด็ก คนพิการ หรือผู้สูงอายุ ถูกพิจารณาอย่างแยกส่วนจากครอบครัว ชุมชน หรือกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ทั้งที่การพัฒนาสังคมและสวัสดิการแบบองค์รวมจะเป็นส่วนหนุนเสริมที่สำคัญในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองของกลุ่มเป้าหมาย ทำให้สวัสดิการสังคมที่จัดบริการมีคุณภาพมากขึ้นในการส่งเสริมให้เกิดการช่วยเหลือตนเอง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการเชิงบูรณาการในระดับพื้นที่อย่างน้อยในระดับตำบล เพื่อสร้างแบบอย่างให้เกิดการเรียนรู้ขององค์กรในพื้นที่และขยายผลสู่ตำบลข้างเคียงต่อไป (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. 2550 : 68)

การจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนของภาครัฐ แม้ว่าจะเพิ่มจำนวนผู้รับประโยชน์ และงบประมาณมากขึ้น แต่ก็นับว่ายังไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึงไปสู่ประชาชน

ส่วนใหญ่ของประเทศ คงจำกัดอยู่เพียงกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ติดเชื้อ เป็นต้น ซึ่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมา พบว่ามีกลุ่มชาวบ้านในหลายพื้นที่ หลายภูมิภาค ได้ริเริ่มการจัดตั้ง กองบุญสวัสดิการชุมชน เพื่อนำมาจัดสวัสดิการ 9 อย่าง ตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ และตาย ให้ชาวบ้าน ในชุมชนของตัวเองอย่างทั่วถึง โดยไม่ต้องรอรัฐมาจัดสวัสดิการให้ การศึกษาครั้งนี้ จำทำให้ ทราบปัญหา ตลอดจนแนวทางการพัฒนาองบุญสวัสดิการชุมชน อันจะนำผลการศึกษาที่ได้ ขยายผลสู่พื้นที่อื่นๆในอนาคต (สุพรรณ กุมพิทักษ์. 2551 : 1)

ปัจจุบันกระแสแนวโนม้ทิศทางการพึ่งตนเองมากขึ้น มีการตั้งกลุ่มสวัสดิการชุมชน เพื่อดูแลกันในชุมชนกันเอง อีกทั้งรัฐบาลได้กำหนดเป็นวาระแห่งชาติในการให้การสนับสนุน กองทุนสวัสดิการชุมชน โดยมีหน่วยงานหลายภาคส่วนเป็นตัวขับเคลื่อน แต่แท้จริงแล้วการจัด สวัสดิการชุมชนได้เกิดขึ้นและดำรงอยู่มานานแล้ว โดยการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชน การดูแลจัดสรรทรัพยากรภายในชุมชน มีการรวมกลุ่มต่างๆ เพื่อดูแลกันเองภายในชุมชน ซึ่ง เป็นทั้งตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินจากความสำเร็จของ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์จากแนวคิดของครูชบ ยอดแก้ว จังหวัดสงขลา นำมาซึ่งทิศทางการรวมกลุ่มในภาคส่วนต่างๆ การจัดสวัสดิการชุมชน เต็มรูปแบบที่ส่งผ่านมาในรูปตัวเงินเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามแนวคิดที่ว่าเงินเป็นแค่ เครื่องมือในการจัดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ความช่วยเหลือที่ไม่ใช้ตัวเงินก็ยังเป็นปรัชญา สำคัญในการขับเคลื่อนกองทุน (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 7 จังหวัดกาฬสินธุ์. 2553 : 2)

รูปแบบการจัดสวัสดิการที่เกิดขึ้น โดยผ่าน การออมวันละบาท และมีฐานค้ำยันจาก กิจกรรมต่างๆในชุมชน ไม่ว่าจะเป็น กองทุนสัจจะสะสมทรัพย์ กองทุนปุ๋ย กองทุนฌาปนกิจ สงเคราะห์ กลุ่มอาชีพต่างๆ ที่เกิดขึ้นยังไม่สามารถเรียกได้ว่า ชาวบ้านสามารถพึ่งตนเองได้ โดยการก่อเกิดของกองทุนวันละบาทผ่านการเรียกขานที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ แต่มี วัตถุประสงค์คือการออมเพื่อสร้างระบบประกันสังคมในชุมชนนั้น เป็นจุดที่ชุมชนพอจะ บรรเทาเบาบางความผันผวนต่อความเป็นจริงทางสังคม อย่างไรก็ดี ประโยชน์ของการจัด สวัสดิการช่วยเหลือกันเองนั้น มันมาพร้อมกับการรักษาวัฒนธรรม การระลึกถึงการสัมพันธ์อัน ดี การพึ่งพาตนเอง มันก็ไม่ได้สูญเปล่าสัก หากมันสร้างความร่วมมือ การประชุม การวางแผน การออมวันละบาทเพื่อนำมาจัดสวัสดิการสังคม นั้นสามารถเป็นทิศทางการพึ่งตนเอง ของ ชุมชน หรือเป็นแค่กระแสทิศทางการต่างๆ เสมือนเป็นกองทุนรูปแบบใหม่ให้ชาวบ้าน ได้มีหลักยึด ร่วมกันก็ยังไม่สามารถให้คำตอบได้ แต่ถ้ามันเป็นสิ่งที่สะกิดให้ผู้คน ชาวบ้านที่ล่องลอยไปกับ กระแสทุนนิยมที่หากไม่เพ่งมองอย่างแท้จริง ก็เป็นสายน้ำน้อยไหลเอื่อยที่ไม่มีวันจะหยุดนิ่ง

แต่มันอาจนำไปสู่แม่น้ำใหญ่ เพื่อลงสู่ทะเลในทิศทางที่ไม่สามารถกำหนดได้ นั่นก็ถือว่ามันได้ทำหน้าที่ของมันแล้ว แต่หากมันเป็นเพียงพิธีกรรมอะไรบางอย่าง ที่หลงตามกันอย่างไม่เข้าใจอย่างแก่นแท้ มันก็จะเป็นอย่างนั้น นโยบายต่างๆที่ล้มเหลวซ้ำแล้วซ้ำเล่าเพื่อให้นักพัฒนาหานวัตกรรมมาให้ชุมชนต่อไป (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. 2553 : 70-71)

ชาวตำบลอุ่มเหมา ประสบปัญหาในเรื่องต้นทุนทางเกษตรสูง พอถึงฤดูฝนน้ำก็จะท่วมในบางพื้นที่ ทรัพยากรป่าไม้ถูกทำลาย วัฒนธรรมประเพณีถูกละเลยและขาดการสืบสานต่อของคนรุ่นหลัง คนในชุมชนมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยมีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ในทุกชุมชน แต่การดำเนินงานหลายกลุ่มต้องล้มเลิกกิจกรรม บางกลุ่มสามารถดำเนินการกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยการหนุนเสริมขององค์การบริหารส่วนตำบลอุ่มเหมาและหน่วยงานภาครัฐ หากแต่ทุกกลุ่มยังไม่มี การเชื่อมโยงหรือการหนุนช่วยกัน ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

องค์การบริหารส่วนตำบลอุ่มเหมาได้เคยนำเสนอสวัสดิการการช่วยเหลือให้กับประชาชนในพื้นที่เป็นนโยบายหลักขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งการปฏิบัติงานในช่วงแรกมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงบทบาทภารกิจหน้าที่และวิธีการดำเนินงานใหม่ อีกทั้งบางตำบลที่เคยทำ มาหยุดเพราะเปลี่ยนผู้บริหารด้วยเหตุดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอุ่มเหมา อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เพื่อที่จะทราบถึงลักษณะการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนตำบลอุ่มเหมา อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน ให้ได้มาตรฐานของการดำเนินงานเพื่อที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ สูดท้ายเพื่อประชาชนได้รับสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายสามารถพึ่งตนเองได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอุ่มเหมา อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอุ่มเหมา อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และหมู่บ้านที่อยู่อาศัย

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลลุ่มหมี่ อำเภอรามัญ จังหวัดนครพนม

สมมติฐานของการศึกษา

1. การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลลุ่มหมี่ อำเภอรามัญ จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง
2. การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลลุ่มหมี่ อำเภอรามัญ จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และหมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษา การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลลุ่มหมี่ อำเภอรามัญ จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษา การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลลุ่มหมี่ อำเภอรามัญ จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษาประยุกต์จากบทบาทและภารกิจของศูนย์พัฒนาสังคม โดย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วย การศึกษา วิเคราะห์และกำหนดมาตรฐาน/รูปแบบการจัดบริการสวัสดิการสังคม การส่งเสริมสนับสนุนการจัดบริการสวัสดิการสังคมของหน่วยงาน การให้คำแนะนำ สนับสนุนและประสานเครือข่าย การจัดทำระบบข้อมูลและฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบริการสวัสดิการสังคม การประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การประสานและสนับสนุนการทำงานของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด การปฏิบัติงานอื่นๆตามที่กฎหมายกำหนดหรือได้รับมอบหมาย

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลลุ่มหมี่ อำเภอรามัญ จังหวัดนครพนม

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลลุ่มหมี่ อำเภอรามัญ จังหวัดนครพนม จำนวน 201 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอู่เหม้า อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 134 คน โดยหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) ตามสูตรของ (Yamane, 1973 : 727)

4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอู่เหม้า อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ได้แก่

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษา
- 4) ระยะเวลาการเป็นสมาชิก
- 5) หมู่บ้านที่อยู่อาศัย

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลอู่เหม้า อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม 7 ด้าน ได้แก่ (ประยุกต์จากบทบาทและภารกิจของศูนย์พัฒนาสังคม โดย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

- 1) การศึกษา วิเคราะห์และกำหนดมาตรฐาน/รูปแบบการจัดบริการสวัสดิการสังคม
- 2) การส่งเสริมสนับสนุนการจัดบริการสวัสดิการสังคมของหน่วยงาน
- 3) การให้คำแนะนำ สนับสนุนและประสานเครือข่าย
- 4) การจัดทำระบบข้อมูลและฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบริการสวัสดิการสังคม
- 5) การประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 6) การประสานและสนับสนุนการทำงานของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
- 7) การปฏิบัติงานอื่นๆตามที่กฎหมายกำหนดหรือได้รับมอบหมาย

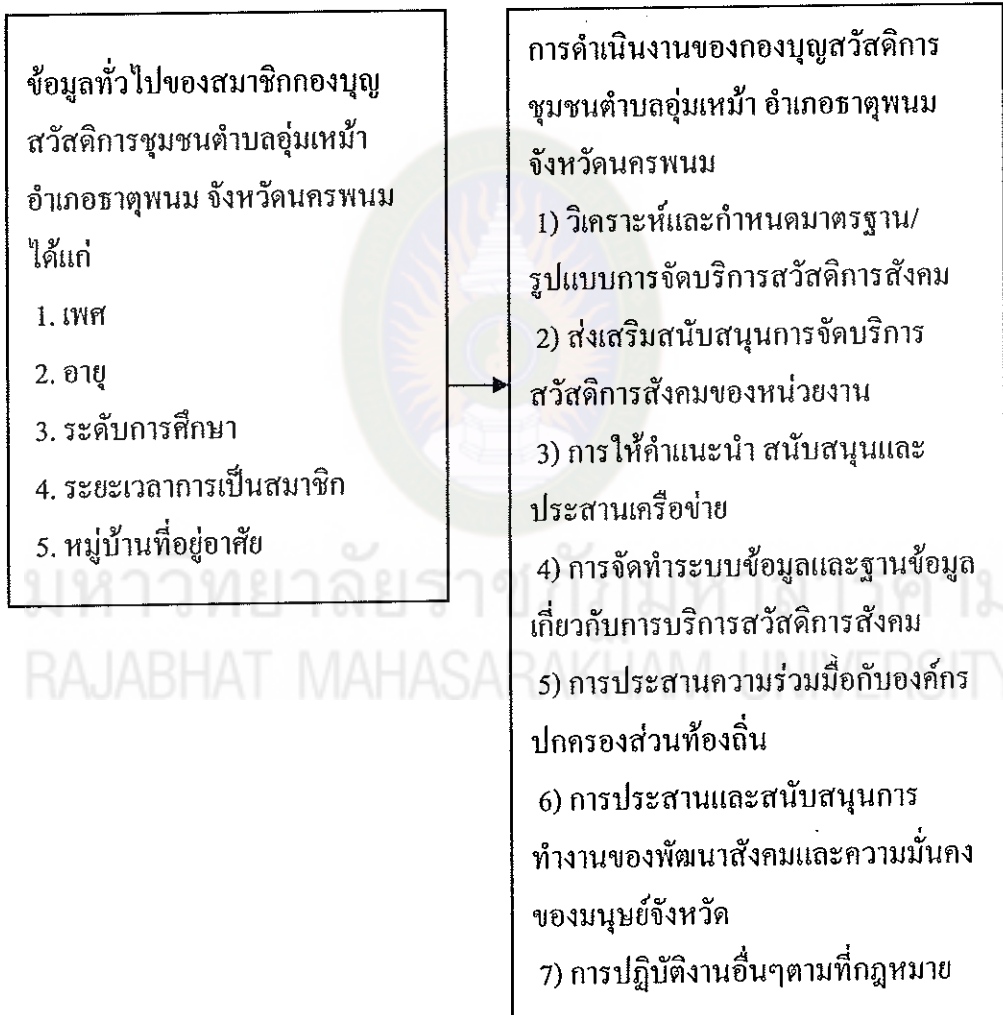
5. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการระหว่างเดือนเมษายน 2554 – พฤษภาคม 2554

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิด
ประยุกต์จากบทบาทและภารกิจของศูนย์พัฒนาสังคม โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
(2550 : 10-13) ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน หมายถึง สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล
อุ่มเหมา อำเภอลำดวน จังหวัดนครพนม

กองทุนสวัสดิการชุมชน หมายถึง กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอุ่มเหมา อำเภอลำดวน จังหวัดนครพนม

การดำเนินงาน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ หรือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการ
ชุมชนตำบลอุ่มเหมา อำเภอลำดวน จังหวัดนครพนม (ระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชน
ตำบลอุ่มเหมา. 2552 : ไม่มีหมายเลขหน้า)

การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอุ่มเหมา หมายถึง ผลการปฏิบัติงาน
การบริหารงานตามระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอุ่มเหมา พ.ศ.2552 จำนวน 7 ด้าน
ดังนี้

1) วิเคราะห์และกำหนดมาตรฐาน/รูปแบบการจัดบริการสวัสดิการสังคม หมายถึง
การส่งเสริมการจัดการความรู้โดยชุมชน (จัดเวที) และงานวิจัยท้องถิ่น/ประชาพิสัย เช่น เปิดเวที
โดยนำข้อมูลชุมชนมาช่วยกันพิจารณาใช้ประโยชน์จากข้อมูลจริงในพื้นที่ในการแก้ไขปัญหา
โดยชุมชน ศึกษามาตรฐาน/รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมนอกพื้นที่ก่อน เช่น การศึกษาดูงาน
ศึกษา/ค้นคว้าจากข้อมูล/องค์กรต่างๆ ศึกษาชุมชน (ประวัติชุมชน ทรัพยากรชุมชน ทูตทาง
สังคม โครงสร้างความสัมพันธ์ของชุมชน โครงสร้างประชากร ปัญหาต่างๆ การทำมาหากิน
รูปแบบการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมที่ชุมชนมีอยู่ ฯลฯ) การใช้กระบวนการเรียนรู้เป็น
เครื่องมือในการกำหนดมาตรฐาน/รูปแบบที่เหมาะสมในพื้นที่ สรุปลงให้เห็นรูปแบบฯ และนำ
รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในพื้นที่มาใช้ประโยชน์ ทบทวนการใช้รูปแบบการจัด
สวัสดิการสังคมในพื้นที่เพื่อให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

2) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดบริการสวัสดิการสังคมของหน่วยงาน หมายถึง การ
สำรวจ รวบรวมข้อมูลองค์กร/หน่วยงานด้านสวัสดิการสังคม (เวทีแผนที่ทุนทางสังคม) ต้องรู้
ว่าองค์กรหน่วยงาน มีอะไร ทำอะไรบ้าง จัดทำรวบรวมทำเนียบองค์กรชุมชนด้านสวัสดิการ
สังคมในพื้นที่ ร่วมเรียนรู้ในการติดตามเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ เวทีสรุปบทเรียน และถอด
ประสบการณ์ร่วมกันในด้านการจัดสวัสดิการสังคมในพื้นที่ (เรียนรู้ความสำเร็จร่วมกัน)

3) การให้คำแนะนำ สนับสนุนและประสานเครือข่าย หมายถึง การเปิดเวทีเรียนรู้ทั้ง
ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการกับเครือข่าย (อบต./เทศบาล/อาสาสมัครต่างๆ/แกนนำกลุ่ม

ต่างๆ/องค์กรสาธารณะประโยชน์ ฯลฯ) หาแนวร่วมในระดับตำบล/อำเภอเพื่อสร้างความเข้าใจ (สร้างพันธะสัญญาในการดำเนินงานร่วมกัน) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงาน กิจกรรมด้านการพัฒนาและจัดสวัสดิการสังคมอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ จัดเวทีสรุปบทเรียน และถอดประสบการณ์ร่วมกันในด้านการจัดสวัสดิการสังคมในพื้นที่

4) การจัดทำระบบข้อมูลและฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบริการสวัสดิการสังคม หมายถึง การกำหนดฝ่ายงานด้านข้อมูลให้มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน สำนวความจำเป็นในการจัดทำฐานข้อมูล โดยให้ชุมชน เครือข่ายมีส่วนร่วม การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และการจัดเก็บเองมาทำการประมวลผล วิเคราะห์ จัดทำฐานข้อมูล ประยุกต์ใช้ พัฒนาให้ทันสมัย ขยายผล ให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการจัดการข้อมูลของชุมชน

5) การประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์และประเมินการดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมของ อปท. ร่วมกับ อปท. และองค์กรเครือข่าย สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง อปท. กลุ่มเป้าหมาย และองค์กรเครือข่าย ในการนำแผนพัฒนาสังคมและสวัสดิการของ อปท. ไปจัด กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพกลุ่มเป้าหมายและองค์กรเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล ส่งเสริมให้ อปท. เกิดกระบวนการเรียนรู้ในบทบาทหน้าที่ในฐานะเป็นแกนกลาง ในการ บูรณาการงานพัฒนาสังคมและ จัดสวัสดิการสังคมในระดับพื้นที่

6) การประสานและสนับสนุนการทำงานของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์จังหวัด หมายถึง ให้เป็นไปตามข้อตกลงร่วมกัน และช่วยเหลือ พมจ. ในด้านยุทธศาสตร์ สังคมของจังหวัด ในฐานะผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

7) การปฏิบัติงานอื่นๆตามที่กฎหมายกำหนดหรือได้รับมอบหมาย หมายถึง การบูรณาการงานลงในพื้นที่เดียวกัน ศึกษาแนวทางของงานที่ได้รับมอบหมายอย่างชัดเจน ใช้ กระบวนการพัฒนาสังคมในงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น เงินอุดหนุนในเรื่องการสงเคราะห์เด็ก และครอบครัว ให้มีมิติของกระบวนการพัฒนาสังคม และการมีส่วนร่วมของชุมชน (ใช้เงิน สงเคราะห์ให้เป็นเครื่องมือในการจัดทำเวที) ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ฯลฯ และสรุปร งานที่ได้รับมอบหมาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

ข้อสนเทศที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอุ่มเหม้า อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY